

Derfor driver danske drikkevarer i land i Lofoten

DE DANSKE SJ

I vår er det funnet uåpnede danske drikkevarer på strender og mellom fjæresteiner i Lofoten. Noe for enhver smak: Brus, iste, sider og øl.

RUBEN LARSEN
red@lofotposten.no

LOFOTEN: En familie på Vestvågøy har funnet 93 bokser og fem flasker med dansk drikke langs kysten på Vestvågøy og Flakstadøya. Dette er nok bare en liten del av det som har rekt i land i Lofoten.

Isteen kom i plastflasker, ellers er det aluminiumsbokser på 330 og 500 ml.

Alle boksene og flaskene er fra det store danske bryggeriet Royal Unibrew.

Dramatikk på havet

Årsaken er mest sannsynlig et uhell til sjøs, om bord på lasteskipet MS «Dettifoss» fra rederiet Eimskip.

Containeren med drikkevarer fra Royal Unibrew ble lastet på lasteskipet MS Dettifoss i Aarhus i Danmark, desember 2014. Drikkevarene skulle til Reykjavik på Island. På vei til Island var skipet innom Thorshavn på Færøyene.

På ettermiddagen 22. desember 2014, 12 timer etter skipet forlot Thorshavn i retning Reykjavik, ble skipet plutselig truffet av 2-3 monsterbølger på rad. Dette fikk propellen på skipet til å gå over havet, og hovedmotoren stoppet.

Det forteller **Ólafur William Hand**, leder for bedriftskommunikasjon og markedsføring hos Eimskip i Reykjavik.

Heldigvis ble ikke hovedmotoren skadet, og mannskapet fikk relativt raskt startet den igjen. Men som følge av monsterbølgene, sterk vind og flere store bølger som fulgte, rullet det store skipet kraftig. Dette førte til at hele 21 containere ble skyllet over bord i disse dramatiske minuttene. En av disse containerne inneholdt drikkevarer fra Royal Unibrew.

Louise Kapel, assistent til president og administrerende direktør i Royal Unibrew bekrefter at rederiet har orientert bryggeriet om den savnede containeren.

Monsterbølger

Monsterbølger oppstår plutselig ute på det åpne hav og er betydelig større enn de omliggende bølgene. Kraften i bølgene kan senke store skip.

Monsterbølger er ikke det samme som tsunamier, som først og fremst er farlige på og nær kysten, mens de utgjør en

mindre fare for skip ute på det åpne hav. Tidligere ble monsterbølger sett på som myter, men de siste tiårene er de blitt dokumentert med måleinstrumenter, satellitter og video.

Det er ikke bare kjært barn som har mange navn, på engelsk har det livsfarlige fenomenet mange navn: Rogue waves, freak waves, monster waves, killer waves, extreme waves, abnormal waves.

På norsk omtales de som monsterbølger eller ekstrembølger.

De tre hovedtypene av monsterbølger er:

- En «vegg av vann» som flytter seg opp til 10 km langs havoverflaten.

- En enkel monsterbølge som kollapser etter noen sekunder.

- «Tre søstre»: En gruppe på tre monsterbølger som kommer like etter hverandre.

Monsterbølgene som gjorde at motoren til MS «Dettifoss» stanset passer beskrivelsen til de «Tre søstre».

Siden monsterbølger ikke oppstår så ofte, er det sjelden de treffer skip. MS «Dettifoss» var både uheldig og heldig:

Uheldig som ble truffet av «tre søstre» og mistet 21 containere, heldig siden det gikk såpass bra med skip og mannskap.

Til Lofoten

Containeren gikk på hav i området midt mellom Færøyene og Island. Her startet drikkevarene sin lange ferd mot Lofoten. Det er usikkert hvor og når containeren ble knust åpen og drikkevarene fløt videre alene. Det kan ha vært da den traff havet. Siden det var hele 21 containere som falt av skipet, kan den også ha blitt slått åpen ved sammenstøt med andre containere. Den kan også ha blitt slått åpen av naturkreftene noe senere.

De første drikkevarene som ble funnet, rekte i land i Lofoten omtrent 11 uker etter hendelsen.

Havstrømmer

Oseanograf, **Johnny Johannesen**, visedirektør ved Nansen Senteret og professor 2 i fysisk oseanografi ved Geofysisk Institutt, Universitet i Bergen forteller om hvilke havstrømmer drikkevarene kan ha haiket med til Lofoten.

Drikkevarene har reist med den vestlige eller den østlige banen av overflatestrømmen til den norske atlantehavsstrømmen som har en gjennomsnitt fart på omtrent 20 centimeter i sekundet, det vil si 17 kilometer per dag.

Den norske atlantehavsstrøm er forlengelsen av Golfstrømmen og den nordatlantis-

MYE: Drikkevarer av ulik sort har rekt i land i Lofoten.

ke strøm. Vind og bølgeforhold vil også ha innvirket på drivbaner og fart.

Drikkevarene kan ha forflyttet seg fra den ene delen av strømmen til den andre på grunn av vind og bølger.

På veien nordover kan drikkevarene i tillegg ha vært påvirket av virvelstrømmer. Slike virvler kan ha en diameter på 40-60 km med en roterende strøm på 20-50 cm i sekundet.

Virvlene kan ha en levetid på

flere måneder og oppstår som regel i kanten på begge sider av de sterke havstrømmene der strømmene gjennomgår størst endring.

Drikkevarene kan også ha vært innom det norske bassenget og/eller Lofotbassenget på veien. Strømmene i Lofotbassenget er spesielt komplekse og varierer som følge av vindforhold og tidevann. Lofotbassenget har spesielt mye virvler. Eventuelle drivbaner er der-

med ikke ensrettet.

Drikkevarene har til sist gått gjennom den norske kyststrømmen før de endte opp i Lofoten.

Ulik tilstand

Tilstanden til boksene og flaskene som er funnet rekt i land varierer mye. Mange av boksene og alle flaskene som er funnet er tette og har fortsatt alt innholdet innabords. Noen av boksene og flaskene har det be-

ØFARERNE

FOTO: RUBEN LARSEN

gynt å bosette seg liv på. Noen har alger. Et par av boksene som ble funnet sist vokste det mye rur på.

Ytterst få av boksene som ble funnet var åpnet - kun 5 av de 93 boksene. Åpnet av, kan hende, tørste mennesker langs kysten. Skjønt den statistikken kan være litt villedende - det er forhåpentligvis et mindretall av dem som åpner drikkevarer utendørs som kaster tomgodset fra seg i naturen.

Tause drikkevarer

Det er snakk om store mengder drikkevarer. Det er derfor helt sikkert mange som har funnet drikkevarer fra den tapte lasten i Lofoten.

Kan også være bokser og flasker som har endt opp andre steder i Norge eller i andre land. Men det er trolig få som har hatt noen ide om at drikkevarene har hatt en slik dramatisk og lang ferd bak seg.

Om du tar deg en tur til kys-

ten av Lofoten kan det hende du finner noen danske drikkevarer i vannkanten med en dramatisk historie bak seg. Holder du en slik boks eller flaske i handa er det på grunn av intet mindre enn monsterbølger.

Her er drikkevarene funnet: **Vestvågøy:** Uttakleiv, Haukland, Vik, Sortland, Unstad, Eggum, Flæsa, Sversvika, Malnes, Klauva, Sandøya.

Flakstad: Skagen, Brattbakkan, Vikten, Myrland

EIMSKIP: MS Dettifoss ble bygget i 1995, er 165,6 meter lang og 28,6 meter bred. Skipet uten last veier 14 664 tonn.

FOTO: EIMSKIP

HAVSTRØMMER: Illustrasjon av Jan Even Nilsen, Nansensenteret.

ROYAL OG THOR: Disse boksene ble funnet på Uttakleiv 10. mars 2015.

FOTO: RUBEN LARSEN

VRAKGODSET

- Drikkevarer fra den tapte containeren er funnet i totalt ni varianter: Åtte ulike merker. Et av merkene kom både i 330 og 500ml variant. De aktuelle drikkevarene er merket med produksjonsdato og/eller best før dato som stemmer overens med når ulykken hendte.
- **Brus:**
 - Faxe kondi (330 ml)
 - Nikoline Citrus og lime Sodavand (330 ml)
- **Iste:**

- Lipton Lemon Ice Tea (Plastflaske. 500 ml)
- (Produsert flere steder i verden. Disse var fra Danmark og hadde dansk tekst. Ble produsert hos Royal Unibrew i en periode)
- **Sider:**
 - Tempt Sixty Niner Cider with strawberry & lime taste (330 ml)
- **Øl:**
 - Thor Pilsner (330 ml)
 - Royal Export (330 ml)
 - Faxe Premium (330 ml)
 - Faxe Premium (500 ml)
 - Faxe 10 % (500 ml)